

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

387

Vragen van het lid **Raemakers** (D66) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *het bericht dat kleinschalige jeugdgevangenissen weinig gebruikt worden* (ingezonden 20 september 2022).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 19 oktober 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 258.

Vraag 1

Bent u van mening dat de inzet van Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (KVJJ) van grote waarde kan zijn om ervoor te zorgen dat jongeren na een straf beter re-integreren in de samenleving?

Antwoord 1

Ja. De Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd (hierna: KVJJ) is een voorziening waar jongeren dichtbij hun eigen leefomgeving verblijven met een lager beveiligingsniveau dan in de JJI. Ik ben ervan overtuigd dat het gebruik van de KVJJ de resocialisatie van jongeren ten goede komt, omdat positieve elementen in het netwerk van de jongeren behouden kunnen blijven en eerder ingezette zorg, hulp, onderwijs en/of werk kunnen doorlopen.

Vraag 2

Kunt u een reactie geven op het eindrapport van de monitor kleinschalige voorziening Amsterdam, waaruit blijkt dat bij alle ketenpartners groot enthousiasme en breed draagvlak voor deze manier van werken is ontstaan, dat in vrijwel alle onderzochte gevallen dagbesteding en hulpverlening worden gecontinueerd of opgestart en beschermende factoren grotendeels in stand blijven na uitstroom uit de KVJJ?

Antwoord 2

In het kader van de Verkenning Invulling Vrijheidsbeneming Justitiële Jeugd (VIV JJ) heeft de Academische Werkplaats Risicojeugd in de periode 2016 tot en met 2018 de pilotfase van de KVJJ onderzocht. Daaruit bleek dat de ervaringen met kleinschalige voorzieningen positief waren. Mede op basis van dit onderzoek heeft mijn ambtsvoorganger besloten om het stelsel van

justitiële jeugd te wijzigen middels het programma Vrijheidsbeneming op Maat, waar de invoering van de KVJJ onderdeel van uitmaakt¹.

Vraag 3

Bent u het eens met de stelling van professionals dat er voldoende personeel en geld is gereserveerd en dat er vaak geadviseerd wordt om jongeren in een KVJJ te plaatsen, maar dat de lage bezetting komt door beslissingen van de Divisie Individuele Zaken (DIZ) van het Ministerie van Justitie?

Antwoord 3

De KVJJ's beschikken over voldoende personeel en middelen. Dat de lage bezetting te wijten valt aan de beslissingen die DIZ neemt, bestrijd ik. Bij ongeveer 75% van alle aanmeldingen voor plaatsing in de KVJJ besluit DIZ om te plaatsen. Als een jongere niet in een KVJJ wordt geplaatst, dan zijn daar goede redenen voor: er wordt niet voldaan aan de plaatsingscriteria en/of er is sprake van één of meer contra-indicaties. Mijn indruk is dat de lage bezetting veel verschillende oorzaken heeft. DJI zet zich, samen met de (jeugd)strafrechtketen volop in om de knelpunten in de toeleiding weg te nemen, zodat de toeleiding naar de KVJJ beter verloopt. Sinds medio 2021 wordt het functioneren van de KVJJ's (en de keten daaromheen) gemonitord en de werkwijze van plaatsing wordt meegenomen in de volgende monitor. Dit onderzoek is naar verwachting in april 2023 gereed.

Vraag 4 en 5

Hoeveel jongeren zijn sinds de introductie in een KVJJ geplaatst?

Wat was de gemiddelde bezetting van de KVJJ sinds de introductie per jaar?

Antwoord 4 en 5

De gemiddelde bezetting van de KVJJ's is laag. In bovengenoemde monitor wordt momenteel onderzocht hoe groot de potentiële doelgroep voor deze modaliteit is.

Daarnaast verloopt de toeleiding naar de KVJJ nog niet goed, waardoor de KVJJ onderbenut wordt. Ik zet me in om de mogelijkheden van de KVJJ's optimaal te benutten, om zo het gewenste maatwerk voor strafrechtelijke jongeren te realiseren. Dit heeft echter tijd nodig. De KVJJ is een relatief nieuwe modaliteit binnen het jeugdstrafrecht, waardoor het nog niet overal in de jeugdstrafrechtketen even bekend is en de werkwijze voor plaatsing nog niet optimaal is ingericht.

Jaartal	Totale instroom KVJJ's
2017	48
2018	41
2019	32
2020	43
2021	51
2022	39 ¹

¹ Per 26-09-2022.

KVJJ	Operationeel sinds	Capaciteit	Gemiddelde bezetting in 2021	Gemiddelde bezetting in 2022 ¹	Bezetting op 12-10-2022
Amsterdam	September 2016	8	5,3	4,53	8
Zuid	April 2020	8	1,19	1,41	2
Noord	April 2021	8	0,99	1,82	0
Rijnmond	Augustus 2021	8 ²	0,46	1,54	4

¹ Kamerstuk 28 741, nr. 53.

KVJJ	Operationeel sinds	Capaciteit	Gemiddelde bezetting in 2021	Gemiddelde bezetting in 2022 ¹	Bezetting op 12-10-2022
Den Haag	September 2021	8 ³	0,42	1,82	1

¹ Per 13-10-2022.

² Bij ingebruikname 4 plekken.

³ Bij ingebruikname 2 plekken.

Vraag 6

In hoeveel gevallen is een uitspraak van de kinderrechter om een jongere in een KVJJ te plaatsen overstemd door het ministerie? En indien dat gebeurde, waarom week het ministerie af van de uitspraak van de kinderrechter?

Antwoord 6

De rechter(-commissaris) beslist of vrijheidsbeneming voor een jongere aan de orde is en kan over de plaats van tenuitvoerlegging, zoals een KVJJ, ook advies uitbrengen aan DIZ. Door DJI wordt niet bijgehouden hoe vaak rechters een positief advies geven over plaatsing in een KVJJ.

Vraag 7

Welke voorwaarden worden nu door de DIZ gebruikt om jongeren wel of niet in een KVJJ te plaatsen en zijn die voorwaarden opgesteld in samenspraak met de rechtspraak, OM, de advocatuur, reclassering, de Raad voor de Kinderbescherming of andere relevante partijen?

Antwoord 7

Jongeren worden in een KVJJ geplaatst als ze voldoen aan een aantal criteria (zoals motivatie en aanwezigheid van beschermende factoren) en als er geen contra-indicaties zijn (zoals nabijheid van het slachtoffer en een hoog risico op onttrekking). Jongeren met een verdenking van levensdelicten, ernstige zedendelicten of ernstige psychiatrische problematiek worden niet geplaatst. Voor een volledig overzicht van de huidige plaatsingscriteria verwijs ik naar het informatieblad over de KVJJ voor ketenpartners². De plaatsingscriteria zijn tot stand gekomen in samenspraak met de jeugdstrafrechtketen³.

Vraag 8, 9 en 10

Waarom zijn de voorwaarden voor plaatsing in een KVJJ niet al eerder aangepast aangezien de bezetting erg laag is, terwijl professionals erg te spreken zijn over de werking van KVJJ?

Worden bij het aanpassen van de voorwaarden voor plaatsing in een KVJJ onderzoeken en evaluaties betrokken van KVJJ zoals het eindrapport van de monitor kleinschalige voorziening Amsterdam?

Op welke termijn zullen de voorwaarden voor plaatsing in een KVJJ aangepast zijn?

Antwoord 8, 9 en 10

In de praktijk worden de plaatsingscriteria door de organisaties in de jeugdstrafrechtketen niet altijd op dezelfde manier geïnterpreteerd. Daarom worden de plaatsingscriteria, in samenspraak met de jeugdstrafrechtketen, momenteel herijkt. Deze herijking zal dit najaar afgerond zijn. Ik verwacht dat de plaatsingscriteria hiermee duidelijker zullen worden en ze een betere onderlinge samenhang krijgen. De plaatsingscriteria worden periodiek op deze wijze tegen het licht gehouden. De uitkomsten van het eindrapport van de monitor kleinschalige voorziening Amsterdam zijn destijds betrokken bij het aanpassen van de plaatsingscriteria.

Daarnaast wordt gekeken of en zo ja, hoe de werkwijze voor plaatsing kan worden vereenvoudigd. Om een jongere in een KVJJ te kunnen plaatsen moet er een aantal administratieve stappen doorlopen worden, wat mogelijk

² <https://www.dji.nl/binaries/dji/documenten/publicaties/2021/02/21/informatieblad-ketenpartners-kvjj/Informatieblad+KVJJ+ketenpartners+-+juni+2022.pdf>.

³ Raad voor de Kinderbescherming, OM, ZM, reclassering, jeugdreclassering en KVJJ's.

afschrikt om een jongere voor de KVJJ aan te melden. Ook wordt de werkwijze van plaatsing meegenomen in de monitor van de KVJJ. Dit onderzoek is naar verwachting in april 2023 gereed.

Vraag 11

Bent u bereid om te onderzoeken of de kinderrechter weer de beslissing kan maken of een jongere in een KVJJ geplaatst wordt in plaats van DIZ?

Antwoord 11

Nee. Sinds het besluit om de KVJJ op te nemen in het stelsel, is het plaatsingsproces van de KVJJ en de rol van DIZ daarin in lijn gebracht met het bredere plaatsingsproces zoals geregeld in hoofdstuk IV van de Beginse-lenwet Justitiële Jeugdinstellingen. Dat betekent dat de rechter besluit of vrijheidsbeneming voor een jongere aan de orde is en DIZ besluit, net als bij alle andere strafrechtelijke plaatsingen, namens mij in welke inrichting en afdeling dat gebeurt. Op deze wijze kan centraal worden gestuurd en getoetst op de kwaliteit en uniformiteit van de selectie(voorstellingen). Hierdoor wordt rechtsongelijkheid zoveel mogelijk voorkomen: bij elke jongere wordt de vraag of plaatsing in een KVJJ wenselijk is op dezelfde manier gewogen. Daarnaast kan door de plaatsing te centraliseren naast het belang van de jongere, ook het bredere belang van capaciteitsmanagement worden meegewogen. Tenslotte kan op deze wijze goed worden beoordeeld in hoeverre het wenselijk is om een jongere samen te plaatsen met de jongeren die al in een KVJJ verblijven, en kan ook rekening worden gehouden met elementen als delictgeschiedenis en eventuele nabijheid van een slachtoffer.

Vraag 12

Bent u bereid om te onderzoeken of het principe van relationele beveiliging niet alleen toegepast wordt of kan worden als leidraad voor de nieuw opgezette KVJJ, maar ook in de JJI en bejegening van risicojeugd in meer open setting, zoals aanbevolen in het eindrapport van de monitor kleinscha-lige voorziening Amsterdam?

Antwoord 12

JJI De Hunnerberg heeft een Laagbeveiligde Unit (LBU), waarin jongeren meer vrijheden hebben dan op reguliere leefgroepen. De LBU is een pilot en kan mogelijk op termijn een vast onderdeel gaan worden van de JJI. Zowel op de reguliere leefgroepen van de JJI's als op de LBU wordt relationele beveiliging toegepast.